

ЦВЕТАН СЕВЕРСКИ УСМИВКАТА НА КАПИТАНА

chitanka.info

Синкавата планета, която до преди час ти е била люлка, стои отдолу и се чуди на твоето могъщество. Ти си пораснал твърде много, след като можеш да се откъснеш от нейната гравитационна прегръдка. Погледни я: тя сега ти изглежда като небе. Едно небе, което се отдалечава от теб. Или по-право: небе, от което ти се отдалечаваш.

Колко много и различни чувства те вълнуват, като гледаш синкавата ѝ опашка как изчезва някъде дълбоко в космическия мрак.

Кога ще се върнеш отново на тази планета?

Как ще те посрещнат другите... онези, непознатите?

А ако си се родил в космоса, какво ще бъде за тебе Земята? Може би родина на мечтите ти.

* * *

— Капитане, това петно не прилича на метеорит — каза операторът, който работеше на индикатора за кръгов обзор. — Има пет хармонични. Две от тях не се поддават на изчисления.

— Какво каза? Пет хармонични скорости! Не може да бъде.

„Интересно, като гледам усмивката от портрета, не изпитвам страх, дори и смущение. Аз познавам безпогрешната работа на оператора и не се съмнявам, че това петно ще ни създаде неприятности, но въпреки това не се страхувам. Човекът от портрета като че ме поздравява — очите му гледат весело и чисто...“

— Капитане, да изключим ли наблюдателите от тиловите отделения? — попита с вълнение Навигаторът.

— Не виждам особена причина. — В женското отделение телевизионните наблюдатели имат малка чувствителност, така че там не подозират опасността.

На индикатора бялото петно играеше сложния танц на пеперуда. Капитанът нареди да се включат вибрационните двигатели и в следващия миг звездолетът се затресе в интересен ритъм.

На екрана бялото петно вече изглеждаше неподвижно.

— Капитане, ти си великолепен! — обади се Навигаторът. — Как без изчисления намери губещите се хармонични на неговата скорост?

Капитанът се усмихваше.

— Ех, ти, приятелю! Толкова време летим заедно, а си забравил за поздрава.

— Не разбирам.

— Какво има за разбиране... Добре, слушай. Тананиках си една песен, когато ти ми събщи за сложното движение на бялото петно. Помислих си, че то е човек. Не се учудвай. Човекът по начало има склонност да сравнява всичко със себе си. Бях сигурен, че сигналите за връзка не са дали никакви сведения — онези от петното не излъчват радиосигнали. Какво ми оставаше, освен да се занимая с „човека“. Махнах му с ръка за поздрав... Бях чел извадки от дневника на астронавти и в един от тях имаше такъв пасаж:

„Когато петното наближи твърде много и навлезе в обстрелната зона, аз си помислих, че това е чисто пиратско изнудване и подготвих фотонните пушки за стрелба. В люлеенето си петното ми приличаше на пиян човек, от когото най-лесно можеш да се откачиш, като се престориш на пиян. Залюлях кораба... и петното отмина. Сигнали не излъчваше, но когато пиратите включиха своите предаватели, моят радист дешифрира: «Приятен път, колеги! На sluка!»“

Спомням си, че моят навигатор страшно се ядоса на това „колеги“.

— Аз не бих стрелял по тях, стига те да не правят подобни опити — рече след време Навигаторът.

— Какво ли прави Щурманът — каза по-скоро на себе си Капитанът. — Той нещо се спотайва...

Щурманът се целеше в бялото петно и дори влизането в каютата не го смути. Той очакваше командата „огън“, но Капитанът нямаше намерение да я подава.

— Интересно! — каза Щурманът. — Пиратите спряха „смеха си“. Изплашиха ли се или какво?

— И ти забрави поздрава — рече зад него Капитанът.

Щурманът се замисли, после пусна предпазителя на фотонната многоцевка.

— Пътят до целта ни минава край хиляди бели, сини, фосфорни и какви ли не още петна, които трябва да поздравяваме. Не с пушка, разбира се.

Щурманът мълчеше, а Навигаторът се усмихваше загадъчно.

— Добрата дума и в космоса врати отваря...

* * *

Образът на представите му изчезна. Чуваше се лек шум от течаща вода. После се появиха няколко кадри в едър план. Те оживяха, приближавайки се към очите и съзнанието. Какви ли картини на осъзнат живот щяха да ни предложат. Това зависеше от избора на капитана.

* * *

— Капитане, ще спираме ли на Делта-прим? Фотонните кондензатори са на изчерпване.

— Подай сигнала „SOS“!

Радистът излъчи няколкократно междузвездния сигнал. Отговор нямаше. Разтревожен, Радистът повтори сигналната серия.

— Спри! — нареди Капитанът. — Тук се правят, че не ни разбират. Стоп мотори! Радисте, включи видеопредавателя! Насочи едната камера към себе си, придай на лицето си най-учтив вид, попитай:

„Приятели от Делта-прим, бихте ли помогнали на бедните астронавти!“

— Капитане — обади се Щурманът, — твоята дума е закон за подчинените, но разреши ми да изкажа мнението си! Защо ще се унижаваме с това „бедните“?

— Бедността не е унижение. Освен това знаеш ли местните дали не са по-горди от теб? Тук минаваме за първи път. Какво показват изчисленията? Развита цивилизация, степен на хуманност по-голяма от нормалната... Гъста интензивност на облъчване с делта-лъчи, което значи планета-база за зареждане на фотонни кондензатори... Още да чета ли?

— Изчисленията ли? Те са приятна закуска за математиците, но често пъти карат експериментаторите да си трошат зъбите от непочистените камъчета...

— Нареждам! — строго каза Капитанът. — Предай учтивото обръщение и молбата ни!

Радистът шифрира думите по символите на космическия език и изпълни нареждането с усмивка.

Отговорът се забави.

— Включете наблюдателите! — нареди Капитанът.

Когато антените на теленаблюдателите бяха насочени към планетата, операторите докладваха, че виждат само буйна растителност и никакви хора.

— Насочете камерите върху определената площ!

Сега резултатите бяха по-добри. На широка поляна, обрасла с ниска, но гъста кафява трева шаваха някакви същества, подобни на котки. Чу се тих сигнал-повикване (така го определиха лингвистичните машини^[1]) и „котките“ се стрелнаха по посока на повикването.

Операторите тутакси задвижиха камерите по кафявочерното трасе и видяха дългоочакваната фигура на човек. Да, човек беше!

По телосложение чуждоземецът приличаше на борец най-лека категория: бе нисък, с широки плещи и усмихнато лице.

— Момчета — обади се Навигаторът, — като първооткривател ще дам име на планетата. Ще я нарека „Кафявият килим“.

— Да — неопределено рече Капитанът и се замисли. — Подходящо име. Нещо като „Летящото килимче“...

— Никога не съм чувал за летящо килимче — обади се едно момче, което незабелязано бе напуснало залата за подготовка на уроците — и то да надзърне чрез екраните в живота на тази планета.

— Ето ти една задача с шест неизвестни и отивай да я решаваш! — нареди на момчето един оператор. Гласът му заглъхна в смеха на останалите, които още коментираха името на планетата.

Смехът на тези двадесетгодишни младежи беше толкова лек и чист, че човек, слушайки ги, би си помислил, че прекрачват прага на стадиона. А те само след минута ще трябва да изберат разузнавачи, които с малка ракета ще кацнат на „Кафявия килим“. Никой от тях не си помисли, че този килим може да се окаже не толкова мек...

— И така — каза бавно Капитанът. — Трима ще бъдат. Зная, че всички искат. Затова ще уважа мнението на електронната машина.

— И аз ще отида! — рече момчето.

— Ти още ли си тука? — опита се да бъде строг Капитанът.

Той погледна отчитанията на машината, която според личните качества на астронавтите и най-вероятните особености на планетата определи тримата разузнавачи.

Операторите продължиха наблюденията и с радост установиха, че делтапримияните са малко на брой в този район — бяха видели само трима мъже и шест жени. По лице и телосложение те си приличаха, така че ако не ги бяха следили непрекъснато, можеха да предполагат, че в тази гъста трева се разхождат един „Адам“ и една „Ева“.

Видеолентите запечатваха всички техни движения, всички действия, дори жестовете и мимиките им. Въз основа на записите електронната машина направи изводите-правила, необходими на разузнавачите при влизане в контакт с местните.

Тримата безуспешно се опитаха да заловят поне един делтапримиянин и да го подложат на разпит „горе“ в звездолета.

Първия път местният им се изплъзна под носа: те му се усмихнаха и му кимнаха да се приближи, а той побягна ката обезумял. Тичаше и се смееше.

— Очаквах да се ядоса, да се разкрещи, да буйствува, но не и да се смее! — рече Първи разузнавач.

— Странно! — каза Втори разузнавач.

Невидими за околните, те безшумно влязоха в едно от пластмасовите им жилища. На вратата имаше странен надпис — рисунка на котка или на някакво котешко подобие, а до ушите му — няколко лъча като тези на земните телеграфни емблеми.

Капитанът, който ги наблюдаваше от кораба, по телепатичен път нареди да се разделят по един и да разузнаят какво представляват обитателите на останалите къщи и къде живеят хората.

Трудно се ходеше по мекия и гъст килим от трева. Трябваше да се използват силови приводи^[2]. Първи разузнавач обходи трите къщи на централната магистрала. Не влизаше в тях, защото те бяха прозрачни. Вътре имаше легла-люлки с малки размери.

Капитанът се ядосваше, че в сградата не се намери нито един обитател.

— Може би се крият — сподели момчето, което въпреки нарежданията не отиде при домашните си упражнения.

Останалите мълчеха. Неизвестността ги притесняваше.

Втори разузнавач попадна на кучета, според него кибернетични кучета, които подобно на котките имаха своя определена функция, с която човекът не би си направил труд да се занимава.

Третият пък беше налетял на метеостанция, състояща се от прибори-животни. Като се започне от гаргата, врабчето, та се стигне до мравката — всички тези същества бяха впрегнати в специални усилвателни канали, свързани с регистриращи устройства. Всяко животно е надарено от природата с определено свръхсетиво, чувствително към даден дразнител. Тази му функция се усилваше стократно и резултатите навярно бяха фантастични.

— Та това са съвсем земни хора! — ахна капитанът, след като видя на екрана метеостанцията. — Тук навярно се намира някакъв научен институт: тези прозрачни сгради, апарати... По-смело, момчета! Може и да не включвате ефекта Мираж^[3]. Подозирам, че и те го притежават, защото няколкократно ставаха невидими. Да свалим картите...

Обстановката постепенно се усложни. Когато излизаше от последната сграда, Първи разузнавач внезапно се оказа обкръжен от десетина мъже. В ръцете им нямаше нищо, изглеждаха весели и безгрижни.

— Сигурно ще го бият — необяснимо защо каза момчето и потрепери.

— Бъди любезен! — нареди по телепатичен път Капитанът.

Разузнавачът се усмихна, но кафявите ненадейно го сграбчиха и го хвърлиха през отворената врата в преддверието на красивата сграда.

След малко той се оказа в широкия почти празен хол. На стената му имаше огледала-екрани.

Астронавтът-разузнавач беше зашеметен.

— Запази духа си! — нареди му отгоре Капитанът. — Бъди колкото се може по-любезен с тях. Опитай се да ги заговориш. Изпращам стрелци на помощ. Включвам принудително ефекта Мираж.

Резултатът беше леко комичен: в същото време и туземците станаха невидими, и то в тази зрителна плоскост, на която беше настроен Мираж на астронавтите. Невидими само за останалите, но останали нямаше...

Всички се усмихнаха. Усмихна се и Първи разузнавач. И това утежни положението. По незабележим начин му свалиха силовите

приводи. Скафандърът се разкопча и падна в краката му. Навярно някакво невидимо поле извършваше тази работа. Кафявите взеха да го разглеждат. Не, това не бе празно любопитство. Гледаха го както земните хора преди години са опипвали първия ходещ робот. След миг доведоха и другите двама астронавти-разузнавачи. По телеуредбата на кораба операторите и Капитанът вече нищо не виждаха.

— Щурмане, положението става сериозно. Тръгвай с мен! — нареди Капитанът. — А операторите и Навигаторът да кацнат незабелязано след нас и да заредят фотонните кондензатори.

— И аз ще дойда! — извика момчето на Капитана и погледът му се превърна в очакване.

Капитанът погледна упоритите му устни, изгарящите от вълнение очи и каза:

— Може, но с групата за зареждане...

След минута малка петместна ракетка кацна незабележимо на една поляна.

Малко по-късно звездолетът тръгна същата посока.

— Ще ги обсадим. Подгответе електронните пистолети — изкомандува Капитанът.

Астронавтите, които го придружаваха, знаеха как да действуват. Заобиколиха сградата, в която трябваше да намират разузнавачите и местните инквизитори. Щурманът я огледа внимателно и се изненада, че не откри никого. Виждаше само няколко чудновати стола и едно дълго кресло до прозореца — липса на всякакъв вкус. Капитанът спря погледа и на една подробност — силовите прибори — и се изясни причината да не виждат обитателите на сградата.

— Аз ще включа Мираж само за себе си, а ти приемай телепатемите ми^[4] и действуй според тях — нареди той на Щурмана и незабелязано влезе в просторния хол.

Преди още да бе станал видим за делтапримияните и те — зрими за него, чу някакви странни сигнали, подобни на звуци, издавани едновременно от няколко вида животни. Зрителната плоскост се промени и той се видя в огледалата без скафандър. Опита се да скочи през вратата, но остана като прикован. Нямаше сили. Обходи с поглед своите колеги, сполетени от същата участ, а после и смеещите се делтапримияни.

„Щурмане, аз ще търся изход за останалите и за себе си. Ти използвай времето за зареждане на кондензаторите — моментално изпрати телепатема Капитанът. — Засега не стреляй!“

Отсреща подчинените му правеха последни усилия да бъдат любезни. Намеренията им с благодат да умилостивят и предразположат аборигените придаваха на лицата им измъчен вид. Капитанът ги погледна и разбра, че те вече нищо не биха могли да направят. Очите им търсеха вечната му усмивка. Може би тя им беше надеждата.

Надеждата — той трябваше да им я даде, защото тези млади хора щяха продължат дългия път из Галактиката.

Но сега какво да направи? Тукашните, по всичко изглежда, не ги разбират или поне се правят, че не ги разбират. Посрещнаха ги, като че ли варвари пристигат...

Помисли си — варвари — и не се стърпя: погледна ги с омраза. В този момент забрави едно от правилата на Комисията по контактите: в космоса трябва да бъдеш стократно повече любезен, отколкото на Земята, и хиляди пъти по-внимателен. Опита се да проникне в мислите им по телепатичен път, но чуваше шум като от радиоприемник, скалата на който е на заглушителна станция.

Междувременно делтапримияните бяха донесли един голям апарат с много кабели и няколко остри шиша. Всички изтръпнаха при мисълта, че тези дълги лъскави шишове може би ще служат за някакво антропологическо изследване...

„Такъв прибор никога не съм виждал — помисли си Капитанът. — Цели се в най-високия! Веднага след изстрела — в този до апарата! — телепатично нареди на Щурмана, но не получи никакъв отговор.“

Стана му ясно, че кафявите разполагат не с детски играчки, а с истинска техника. Злоба от безсилието да направи нещо изби на лицето му, очите му вече горяха. Делтапримияните го гледаха с учудване и взеха да говорят помежду си. Най-високият от тях махна с ръка, чу се леко жужене и Капитанът почувствува, че може да движи ръцете си. Сега лицето му придоби истински свиреп вид. Бързо и гневно взе да ругае на родния си език. Останалите астронавти го гледаха изумено и малко изплашено от внезапната му промяна и от евентуалните последствия, които и те заедно с него ще понесат. Очакваха, че именно сега ще влязат в действие дългите шишове и те самите ще започнат да цвърчат като експериментални мишки. Но нищо

подобно не се случи. Напротив. Кафявите, макар че се намръщиха, намалиха интензивността на полето, което приковаваше астронавтите, така че „полето“ незабелязано им върна скафандрите и способността да се движат.

След една от поредните груби думи на Капитана подчинените му започнаха да схващат неговите намерения. С намаляване интензивността на приковаващото поле, което използваха кафявите, астронавтите размениха откъслечни мисли по телепатичен път и от тях мигновено изградиха хипотезата на своето поведение.

Нагрубявайки делтапримияните, астронавтите взеха да се движат и да си говорят. На страничния наблюдател, ако можеше тук да има такъв, тази картина би наподобила несполучлив фарс, разигран при особени условия и с модерна техника. Но никой не се опитваше да възприеме случилото се като страничен наблюдател: всеки беше действащо лице, което трябваше своевременно да промени сценичния вариант на ролята си.

Капитанът вече си позволяваше волности. Отиде при най-високия делтапримиянин, явно главата на кафявите, и със свирепо изражение на лицето си го хвана и го разтърси. В отговор на този „мил жест“ главатарят на кафявите му сложи крак и Капитанът се просна на пода. После най-големият съвсем приятелски подаде ръката си.

Капитанът не дръпна своята и мъжки издържа жестокото стискане.

Двамата големи продължаваха да се гледат злобно и мрачно. Всички останали незабавно последваха примера им. Земният фейлетонист би казал: в просторната зала се възцари дружеска атмосфера.

Когато се измориха, някои от астронавтите се опитаха да влязат в разговорна връзка, но и сега не сполучиха.

Междувременно Капитанът телепатично попита Навигатора дали е успял да зареди кондензаторите. Но голяма бе изненадата му, когато не получи отговор. Смътна догадка завладя съзнанието му. Трябваше веднага да провери какво се е случило.

Ами ако са открили звездолета...

Капитанът нагруби един от кафявите и с жестикулации се отправи към предполагаемото място за кацане. Последваха го делтапримияните с Най-високия. Те се носеха с леки и плавни стъпки

— по десетина метра едната. Нямаха на краката си силови приводи — явно владееха някакво по-модерно техническо чудо.

Когато стигнаха космодрума, пред очите им се доиграваше финалът на една особена инквизиция. Долу, на кафявата трева, неподвижно лежеха астронавтите, натоварени с мисията да заредят фотонните кондензатори. Бяха без скафандри и босите им крака блестяха на слънцето. До тях кафявите инквизитори търкаха с острите шишове отдолу по ходилата им. (По-късно Навигаторът разказа, че от това гъделичкане най-напред се превивали от смях, но сетне взели да губят сили, някои припаднали даже.)

Капитанът потърси с очи момчето, но не го видя сред лежащите. Той изтръпна. Изтича напред и грубо разтърси един от инквизиторите. Онзи изкудкудяка нещо и веднага освободи жертвата си. По подобен начин постъпиха и останалите астронавти от групата на Капитана и след минута техните другари бяха на крака, освежени от действието на „антишока“. Малко трудно им беше веднага да схванат причините за тази ненадейна промяна, но те знаеха, че Капитанът ще измисли нещо.

Наблизо, на една малка поляна, току-що кацаше звездолетът.

Капитанът покани с жестове делтапримияните да разгледат тяхната подвижна къща.

Там, на борда на звездолета, в каютата на Щурмана, намериха момчето, което разглобяваше фотонната многоцевка, цялото в пот и масло.

— Какво правиш тук? — запита го Капитанът.

— Засече... Иначе щях да им пратя един поздрав...

— Остави. Късно е — каза Капитанът и поведе гостите към приемната.

Момчето го изпрати с учуден поглед.

Представителите на двете галактически цивилизации успяха да осъществят кратък словесен разговор благодарение на космическия език ЛИНКОС и електронната лингвистична машина. Само че Капитанът най-напред дефазира^[5] логическия канал на машината. После им показа една звездна карта и описа около две звезди кръгчета. Помъчи се да им обясни, че тези две планети — Земята и Делтаприм, — обитавани от цивилизовани общества, са симетрично разположени спрямо осевата линия на две слънца. Животът на двете планети в много отношения е еднакво развит.

Разумните обитатели, хората, си приличат, но изглежда противоположното разположение и движение на планетата е установило и друга логика на мислене и живот...

Делтапримияните възбудено разговаряха помежду си. После Най-високият нарисова встрани на картата две кръгчета и очерта посоките на тяхното движение. Според него те се сближавали независимо от разликата в околоосните въртения. И това, че двете цивилизации първи в галактиката установяват контакт, потвърждава хипотезата му.

Капитанът и останалите астронавти се спогледаха със задоволство. Най-сетне взаимоотношенията им навлязоха в интересна фаза.

Щурманът попита Най-високия с този род инквизиции ли посрещат представители на друга цивилизация, като посочи апарата с шишовете. Най-високият му обясни, че усмихнатите им лица за тях значат враждебно настроение, тихият и учтив глас — заплаха и предизвикателство, опитът за разговор — предупреждение за опасност.

Капитанът мълчеше. Щурманът гледаше апарата и си мислеше дали това са най-опасните оръжия, с които разполагат кафявите. Ако се съди по останалата техника, на този етап не развитие те би трябвало да имат ракети, химическо оръжие, авиация.

Капитанът, изглежда, прочете мислите, му, защото се обърна към Най-големия с думите:

— Вече сме приятели и мога да попитам: само този ли вид оръжие имате?

Най-високият помисли малко, после рече:

— Тук е нашият научен институт по изобретенията. Военният ни отдел работи върху едно автоматично оръжие, което ще наречем картечница...

— Картечница! — изненада се Щурманът. — Та това е остаряло средство за...

— Остаряло! — на свой ред недоумяваше Най-високият.

— Ракети имате ли? — попита Навигаторът.

— Имахме — отговори Най-високия. — След ядреното стълкновение със съседната планета „Уран-4“ изоставихме ракетите, бомбите... Причините, мисля са ясни.

— Но картечницата е остарял етап — каза Навигаторът, ала се сети, че развитието на делтапримияните се ръководи от съвсем друга логика и замълча.

По някое време Най-високият полюбопитствува как Капитанът е узнал за делтаизлъчванията, необходими за зареждане на фотонните кондензатори на звездолета. И после добави, че астронавтите са допуснали една малка грешка, която за щастие е лесно поправима. Кацнали са на обратната страна на планетата, където не е възможно да има делтаизлъчвания в тази част на деня — нали движението на планетата около своето слънце е в обратна посока...

— Разбира се, първо заповядайте на гала-вечеря! — изрече със злоба Най-високият.

Няма да разказваме как премина тя, нито ще се спираме на размяната на научно-техническа информация, необходима за бъдещото общуване между двете цивилизации. Капитанът избягна един малко неловък въпрос, отнасящ се до бъдещето на делтапримияните: в началото на своето развитие те са имали космически кораби, с които са пътували до няколко съседни планети, но сетне постепенно интересът към този род изследвания спаднал и даже се изгубил. Оставили космическите средства и сега след толкова години те са старо ръждясало желязо.

Той си помисли: хубавото в случат е, че оттогава не е минала ера. Та по този път те след хиляда години примерно ще започнат да се стрелят с лъкове.

Съвсем накрая, при изпращането, когато звездолетът плавно се отдели от Кафявата планета, на широкия телевизионен екран в командната кабина са появили лицата на Капитана и Най-високия. Те си махнаха с ръка за сбогом.

На кафявото лице на Най-високия са изписа една очарователна усмивка, а в същото време лицето на Капитана изразяваше гняв, омраза, заплаха... Това трая само секунди, но всички в кораба прихнаха в буен смях. Двамата главни се бяха престарали в превъплъщенията си...

— Капитане, ти си великолепен! — каза Щурманът. — Как разбра, че тяхната логика на мислене е друга? Нали и земните хора също с подозрение биха посрещнали космическите пришълци!

Всички зяпнаха най-стария астронавт.

— Как ли? — бавно започна той. — Спомних си една статия, поместена преди години в едно научно издание на Земята. В нея се говореше за ЛИНКОС, създаден от Ханс Фройдентал. Един пасаж от статията казваше: „Може би бъдещите междупланетни пътешественици ще срещнат хора с друга логика на поведение и език. Тогава ЛИНКОС няма да помогне...“

— Сетих се — продължи Капитанът, — че когато Комисията по контактите на Земята приемаше условието „космическият пътник трябва да бъде винаги любезен и внимателен“, един беловлас професор по психология подхвърли на шега: „... пък където не може с усмивка, опитайте с грубост...“

— А как да си обясним чаровната прощална усмивка на Най-високия? — попита един от младите оператори.

Капитанът се усмихна и рече:

— Най-високият стана земен човек...

— Как? — изумиха се всички.

— Превключих фазата на логическото му мислене... т.е. на канала за мисълта.

— Но тогава те са... — не се доизказа Щурманът.

— Да, те са биороботи с висока степен на развитие, но с обратна логика... Той обеща да дефазира останалите свои събратя.

— И ти му каза, че те са биороботи? — изненада се Навигаторът.

— Дори не съм споменал такова нещо. При прощалната прегръдка напипах превключвателя на гърба му и... После му казах, че нашата логика на мислене опростява взаимоотношенията между всякакви представители на осъзнат живот. Той ми повярва, защото мислеше вече като мен...

— Превключвателя... — каза Навигаторът. — Значи с тези шишове те търсеха нашите превключватели.

— Навярно — рече Капитанът. — Като не са ги намерили на гърбовете ви, са започнали да шарят... и се стигнали до ходилата на краката ви. На това място човекът име гъдел и се дърпа, а те са си помислили, че той крие ключа на логическия си канал.

— Представете си — със смях каза Щурманът, — че нашият логически канал се намираще долу на ходилата, постоянно ще го настъпваме... Това само глупаци могат да си го помислят — сериозно изрече последното.

— Не забравяй, че те мислят и чувствуват по обратна логика — предупреди го Капитанът.

— Значи те излязоха биороботи... Ами защо с кафяв пигмент?

— Тук природата има думата — отвърна тихо и неопределено Капитанът.

— Каква природа? — запита Навигаторът. — Нали те са биороботи?

— Именно био... — натърти Капитанът.

— Това е фантастично, Капитане! — извика Щурманът. — Значи пред нас са идвали други хора... Странно защо не са дефазирали канала на мисленето им? Защо по логиката на това развитие ги пращат вместо към прогреса, към дивачеството...

— Може би към природата — обади се един оператор...

— Може би — Капитанът се усмихваше.

* * *

— Изключи апарата! — нареди Щурманът.

Всички гледаха усмихващото се все още лице на Капитана и не можеха да повярват. След последната възможна анабиоза той преживя още шестдесет години. За повече не бе помислила човешката природа.

— Можехме да му включим кацането на „Орион-терца“ — обади се с глух глас Навигаторът.

— Не, тази лента го е направила щастлив. В нея той е истински герой, такъв, какъвто можеше да бъде, ако наистина бяхме стигнали някаква планета... Жалко е, че си отиде с неосъществени възможности! Какво са 400 години пълзене в мъртвото пространство, без да срещнеш жива душа, та ако ще тя да е и муха.

— Не хленчи — скара се Щурманът. — Следващото поколение ще стъпи на цивилизована планета. Последните изчисления са категорични... — тези думи той изрече несигурно.

— Родиха се две отрочета! — с възторжен глас нахълта от женското отделение Лекарят на звездолета. — Момче и момиче...

— Да са живи! — извикаха всички и ненадейно запяха.

До тях, край стола на командния пулт изстиваше тялото на Капитана. Никой от астронавтите не помисли, че е кощунство да пее,

когато един живот си отива, а друг идва.

— Да са живи! — повториха пожеланието най-възторжените.

— Те ще стъпят на онази планета — обади се един оператор и наведе глава.

Навигаторът беше тъжен: не че бе от сантименталните, тук такива нямаше. Той за миг си представи своя край и се запита какъв филм ще избере за „незабележимата смърт“^[6]. Какъв? По всяка вероятност един от серията „космически“. Да, именно от серията „космически“. Може би защото космосът е неговата родина. Навигаторът се опита да си представи живота на Земята, но представите му се побраха в няколкото разказа на Капитана за нея и в трите стари телевизионни филма, които прожектираха в часовете на космическа носталгия.

„Интересно — мислеше си Навигаторът, — аз съм роден а космоса, тук са родени всички останали, но към Земята изпитваме почит и благоговение. За нас тя е нещо като религия... А защо Капитанът, последният астронавт от звездолета ни, роден на Земята, не пожела да затвори очите си със стари земни спомени? Не, не е възможно Капитанът да не е помислил за Земята...“

Щурманът приближи тялото на своя командир и другар, като че ли се канеше да го попита. Погледна за миг Навигатора и разбра, че и той мислеше същото.

— Може би е помислил... Сигурен съм, че през цялото време на „незабележимата смърт“ той е мислил за Земята — каза Щурманът като не откъсваше очи от портрета, който бе закачен над пулта за управление.

— Усмивката му — тихо каза момчето, което никой не бе забелязал до себе си. — Вижте колко много прилича на усмивката от портрета!

— Наистина — след малко рече Щурманът и обходи своите другари с поглед. — Защо чак сега откриваме приликата с усмивката на Юрий Гагарин...

— Усмивката! — повтори момчето и не успя да скрие сълзите си. — Тя беше винаги с нас...

Останалите погледнаха момчето, после — ясните като детска мисъл очи на човека от портрета. Метафората, която изрече малчуганът, наля в душите на астронавтите неподозирана нежност и

същевременно непреодолимо желание да продължат пътя до края на неговата цел.

— Усмивката! — каза Щурманът — Как не сме разбрали досега, че тя беше нашият капитан...

[1] лингвистични машини — електронноизчислителни машини, които по определени символи превеждат и обясняват звукове и думи на чуждоземни обитатели. ↑

[2] Електроннопневматични уреди, които увеличават силата на човека и неговата подвижност. ↑

[3] Мираж — ефект на изместване на зрителните плоскости така, че образът става невидим за околните. Най-напред са го използвали илюзионистите, а после е намерил широко приложение в науката. ↑

[4] Телепатема — дума, приета или предадена по телепатичен път. ↑

[5] дефазиране — обръщане на фазите, съответно на полюсите, страните... ↑

[6] Астронавтите използват така наречените анабиози — чрез задържане на жизнените процеси за известни периоди от време, те увеличават продължителността на живота си. След като организмът се изтощи и идва бавната и мъчителна смърт, за да я предотвратят, астронавтите включват на умирация някакъв филм на внушението, който го завладява изцяло, изчерпва го и с края на филма идва и последната въздишка на отиващия си. ↑

Публикувано във вестник „Септемврийче“, броеве
45,47,49,51/1971 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.